Затверджено
Наказ Міністерства культури
і мистецтв України
та Державного комітету України
з будівництва та архітектури
від 13.05.04 № 295/104

ПАСПОРТ

об'єкта культурної спадщини

Садиба «Хутір Надія»
(найменування об'єкта)

вид	тип	категорія пам'ятки
пам'ятка садово-паркового мистецтва	парк	загальнодержавного значення
пам'ятка історії	визначне місце	місцевого значення

1. Дата утворення об'єкта:

1870 р.

2. Місцезнаходження об'єкта:

Кіровоградська область, Кіровоградський район, с. Миколаївка, хутір «Надія»

3. Охоронний № пам'ятки:

ЗПП-97-564

347

4. Дати і № рішень, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

Постановою Ради Міністрів Української РСР від 1 серпня 1956 року № 908, в колишній садибі «Хутір Надія», створено заповідник-музей І.К.Тобілевича (Карпенка-Карого); постановою колегії Державного комітету УРСР по охороні природи від 30 липня 1975 року № 15 садибі «Хутір Надія» надано статус пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення; постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1761, музей-заповідник І.К. Тобілевича занесений до Державного реєстру нерухомих пам'яток України пам'яток історії, монументального мистецтва та археології національного значення.
Рішенням виконкому Кіровоградської обласної Ради депутатів трудящих від 17 вересня 1969 року будівлям садиби («Батьківська хата» та «Будинок І.Тобілевича») надано статус – пам'ятки історії місцевого значення; пам'ятнику І.К.Тобілевичу надано статус – пам'ятка монументального мистецтва місцевого значення.

5. Наявність охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок:

При під'їзді до садиби «Хутір Надія» з південної сторони, справа від дороги на металевих стійках встановлена інформаційна дошка про визначне місце, виконана з деревини та оздоблена різьбленням з написом «Державний музей заповідник «Хутір Надія».

На стовпах огорожі колишнього центрального в'їзду на територію садиби встановлені інформаційна та охоронна дошки:

з лівої сторони – інформаційна дошка з написом: «МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ. Управління культури і туризму облдержадміністрації. Державний заповідник-музей І.К.Тобілевича (Карпенка-Карого) ХУТІР НАДІЯ». Встановлена у 2002 році після прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1761 «Про занесення пам'яток історії, монументального мистецтва та археології національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України»;

з правої сторони – охоронна дошка з написом: «УКРАЇНСЬКА РАДЯНСЬКА СОЦІАЛІСТИЧНА РЕСПУБЛІКА. ПАМ'ЯТНИК культури і старовини «Садиба І.К.Тобілевича «Надія» Охороняється державою, пошкодження карається законом»; встановлена в 1989 році.

6. Власник:

Власність територіальних громад сіл, селищ і міст області; управління з питань власності виконавчого апарату Кіровоградської обласної ради, начальник Астафьєва Людмила Леонідівна; м. Кіровоград, вул. Леніна, 28, тел. 32-35-62.

7. Балансоутримувач, користувач:

Балансоутримувач: Кіровоградський обласний краєзнавчий музей; директор Григор'єва Тамара Андріївна; м. Кіровоград, вул. Леніна, 40, тел. 22-58-34.

Користувач: Державний музей-заповідник І.К.Тобілевича (Карпенка-Карого) хутір «Надія»; директор Чорний Володимир Григорович; с. Миколаївка, Кіровоградський район, Кіровоградська обл., тел. 31-27-33.

8. Охоронний договір :

№ЗПП-97-564 від 9 червня 1999 року укладений між Державним управлінням екологічної безпеки в Кіровоградській області, в особі - начальника П.С.Терещенко та Кіровоградським обласним краєзнавчим музеєм, в особі - директора Т.А.Григор'євої.

9. Функціональне використання:

сучасне	первісне	інші (протягом часу існування об'єкта)
парк музею-заповідника І.К.Тобілевича	господарська садиба	оренда під сільськогосподарські потреби

10. Історичні дані про об'єкт:

Історія створення садиби «Хутір Надія» розпочалася з 1870 року, коли земельна ділянка поблизу с. Корлюгівка дісталася у спадщину дружині І.К.Тобілевича, Надії Карлівні Тарковській від батьків, які померли в один день від холери у 1870 році.

Будівництво садиби відбувалося на цілинній степовій ділянці, на якій І.Тобілевич заснував скромне власне господарство, доручивши його ведення своєму батькові – Карпу Адамовичу Тобілевичу. Улітку 1871 року Карпо Адамович збудував на хуторі невелику селянську хату.

Працюючи в повітових установах, займаючись громадською і театральною діяльністю, Іван Тобілевич лише від випадку до випадку бував на хуторі. Тут він допомагав батькові обробляти землю, збирати врожай, впорядковувати садибу. Проста селянська праця приносила йому душевний спокій і відпочинок.

Після одинадцяти років щасливого життя, у 1880 році померла дружина Надія Карлівна. І.Тобілевич хутір назвав на її честь «Надєждівка», пізніше – «Надія».

За свої політичні погляди І.Тобілевич був засланий в м. Новочеркаськ. Повернувшись в Україну у 1887 році з м. Новочеркаська, де він провів три тяжких роки, оселився на хуторі «Надія», через подовження на два роки терміну ув'язнення згідно постанови: «продлить срок ссылки по месту его жительства». З цього часу, майже на 20 років, хутір став його постійним пристанищем і адресою проживання. На хуторі відпочивав після гастрольних поїздок, працював над літературними творами, займався господарськими справами.

Який виглядав тоді мав хутір «Надія»? Як згадує Софія Віталіївна Тобілевич, друга дружина І.Тобілевича, - «краєвид, що оточував нашу майбутню оселю, був сумний і непроглядний, і сам хутір справив на мене сумне, гнітюче враження. Хата стояла в голім степу, без огорожі, без жодної деревини або куща… Біля хати стояла обора, маленький хлівець, та якась невелика викопана землянка».

Хутір змінився на краще вже у перші два роки перебування тут Івана Карповича. Була закладена дубова алея, висаджені калинові кущі біля хати, впорядкована садиба. Сюди на канікули поверталися з Єлисаветграда діти та залучалися до хутірського життя і праці. Разом з родиною Іван Карпович розбудовував хутір: збудував новий будинок, клуню, сарай, стайню, висаджував дерева.

Попри неймовірну зайнятість біля землі та господарства Іван Тобілевич не забував про творчість, клопотався виданням своїх драм, переробкою написаного в Новочеркаську. У ті два роки визріло рішення перетворити хутір з вимушеного помешкання піднаглядного поліції на впорядковане родинне гніздо Тобілевичів. І як підсумовувала у своїх спогадах С.Тобілевич: «З хутором «Надія» пов'язане було все життя Івана Карповича – артиста і письменника. Тут так все переплуталося між собою, поезія і проза його існування. Надія або Надеждівка, як часто називав хутір Іван Карпович, до кінця його життя була для нього бажаним і надійним захистом від різних світових бур».

Зрештою, вся садиба творилася за таким принципом, щоб хутір був своєрідною столицею його роду, щоб сюди приїздили, як додому, і діти, і онуки.

Назар Тобілевич згадує: «Метою його було, щоб кожний з нас на всякий випадок, мав би кімнату свою, куди б міг приїхати відпочивати з сім'єю. Кохався він у цьому хуторі і навіть не заспокоївся, поки з великими труднощами не викопав ставок, який згодом прикрасив степ».

Ідею власного ставу Івану Тобілевичу підказав досвід й традиції старих дворянських гнізд, а також наявність біля садиби чумацького джерела, яке і до сьогодні живить ставок холодною водою. Спільними зусиллями селян та господаря навпроти садиби було викопано півколом між садком та лугом став, який обіймав

хутірську землю у вигляді підкови. Схил біля будинку до нижньої частини ставу наполовину зайняв парк, а другу його частину – великий фруктовий сад.

І.К. Тобілевич любив працювати на землі, а тому завів добру традицію, щоб кожен з друзів чи гостей, що приїздили на хутір Надія, на згадку висаджував дерево. А до нього на хутір в різні часи приїздили друзі, корифеї українського театру, письменники, художники, актори: Микола Садовський, Панас Саксаганський, Марія Садовська-Барілотті, Марія Заньковецька, Марко Кропивницький, Михайло Старицький, відомий актор Денис Мова (Петров) та багато інших відомих театральних діячів, письменників, художників.

Так з'явилися дві алеї. Перша з 10 дубів – від криниці, вздовж дороги, що тоді була біля садиби, до будинку; друга – під прямим кутом до першої, до нижньої частини ставу. Ці алеї сторічних дубів є основною прикрасою парку степового краю.

В парковій зоні збереглися могутні столітні дуби, висаджені членами родини Тобілевичів та друзями І.Тобілевича. Іменні дуби мають свої назви: «Дуб «Батьків» посаджений Карпом Тобілевичем; «Дуб «Риндичин» - Ганною Затиркевич-Карпинською; «Дуб «Маріїн» - Марією Заньковецькою; «Дуб «Мова» - Денисом Петровим-Мовою; «Дуб «Вартові» - Іваном Тобілевичем; «Дуб «Панас» - Панасом Саксаганським; також є дуби посаджені Панасом Тобілевичем, Миколою Тобілевичем, Миколою Садовським та ін.

До Івана Карповича за юридичними консультаціями та порадами часто приходили селяни, до речі, частина хуторської землі була в оренді селян.

В роки першої російської революції селяни зберегли письменників хутір. Софія Віталіївна розповідала, що з проханням порятувати «Надію» до жителів сіл Корлюгівка та Кардашеве звернувся сам драматург. Його лист на сходах читали селяни і плакали. «Іван Карпович, - згадувала Софія Віталіївна, - прохав своїх селян, щоб заради пам'яті їхньої довголітньої приязні вони не дали зруйнувати хутір, як вихвалялися це зробити деякі з-поміж них. Просив селян не робити його старцем наприкінці життя».

Відповідь від селян прийшла негайно, громада присудила і записала берегти хутір Івана Карповича від пожежі або іншої шкоди.

Після смерті І.Тобілевича (Карпенка-Карого), в 1907 році, на хуторі господарював його син, Ю.Тобілевич, агроном за освітою.

Після подій 1917 року землі хутора «Надія» були націоналізовані. Тому у 1924 році Юрій Іванович Тобілевич звернувся до Наркомату землеробства УРСР з заявою про повернення хутора «Надія» І.К.Тобілевича його дружині С.В.Тобілевич і дітям.

24 серпня 1925 року урядовим рішенням садиба була залишена родині Тобілевичів. В передачі садиби Тобілевичам сприяв відомий діяч народник О.К.Тарковський, який десятирічним хлопчиком перейшов жити в родину Тобілевичів.

До 1941 року землі, став та будівлі садиби використовувалася різними сільськогосподарським артілями під сільськогосподарські потреби.

В роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років садиба була майже зруйнована. Постраждали не тільки будівлі, а й дерева. У післявоєнні роки відбудова та упорядкування садиби-меморіалу тривало майже два десятиліття.

У 1947 році рішенням виконкому Кіровоградської обласної Ради депутатів трудящихся від 20 березня № 470 садиба драматурга Карпенка-Карого «Хутір Надія», площею 8 га, була оголошена Державним заповідником обласного підпорядкування. До рішення прикладався схематичний план садиби виконаний Ю.І. Тобілевичам (див. ілюст. 6.)

А у 1956 році постановою Ради Міністрів Української РСР від 1 серпня 1956 р. № 908 в колишній садибі «Хутір Надія» створено заповідник-музей І.К.Тобілевича

(Карпенка-Карого), були надані кошти на реставрацію та відновлення будівель.

Першим завідуючим Державного музею – заповідника І.К. Тобілевича був його онук - Андрій Юрійович Тобілевич.

На території садиби «Хутір Надія» у 1964 році побудували адміністративний будинок, а у 1968 році – сторожку.

У період 1967-69 років побудували будинок літературно-меморіального музею (автор проекту – архітектор Олександр Йосипович Возний), який відкрили 21 червня 1969 року.

Постановою ЦК комуністичної партії України і Ради Міністрів УРСР від 16 травня 1967 року № 330 «Про спорудження в Українській РСР пам'ятників у 1967-1970 рр.» було прийнято рішення про спорудження на хуторі «Надія» пам'ятника І.К.Тобілевичу, який відкрили у червні 1969 році. Автори - скульптор Олександр Олександрович Ковальов, Народний художник УРСР, лауреат Державної премії; архітектор Володимир Макарович Костін). Загальні розміри складових пам'ятника: підоснова (з гранітних плит та плитки ФЕМ) – 994х400х9(h)см; основа (плити з червоного граніту) – 191х184х9(h)см; постамент (облицьований плитами з червоного граніту) - 86х68х220(h)см, бюст бронзовий – 90х40х100(h)см; стела (червоний граніт) – 140х50х100(h)см.

У 1993 році в глибині паркової зони була збудована літня театральна сцена з глядацькими місцями, які оточують її півколом.

Пізніше були відтворені: альтанка (1993 р.); чоловіча та жіноча купальні (2003р., 2004р.); виконана реконструкція «батьківської криниці» (2003 р.).

У другій половині XX століття на «Хуторі Надія» побувала велика плеяда знаних в Україні драматургів, письменників, поетів, вчених, які продовжили добру традицію садити на згадку дерева. Багато дубів посаджено Андрієм Юрієвичем Тобілевичем на честь та у пам'ять видатних діячів.

У 2005 році, в будинку «Літературно-меморіального музею», була відкрита перша експозиція «Музею українського хореографічного мистецтва», який було створено розпорядженням голови Кіровоградської обласної державної адміністрації від 17 серпня 2004 року № 497-р «Про створення музею українського хореографічного мистецтва».

У 2007 році напроти пам'ятника І.К.Тобілевича встановлено пам'ятник-стелу «Надія Тобілевич-Тарковська», який присвячено до 155-річчя з дня народження та 125-річчя з дня смерті Надії Карлівни Тобілевич (перша дружина І.Тобілевича). Автор – Кіровоградській скульптор Віктор Васильович Френчко. Загальні розміри елементів пам'ятника-стели виконаного з бетону: основа - 130х110х21(h)см; стела – 90х 40х260(h)см.

У 2008-09 роках було проведено благоустрій території: насаджені нові дерева та кущі різних порід; розбиті клумби та засаджені квітами; виконано нове покриття алей та доріжок; проведено освітлення території з встановленням електричних ліхтарів; влаштовано ще один надвірний туалет.

Протягом 40 років, в вересні, на хуторі «Надія» проходять урочисті Всеукраїнські свята театрального мистецтва «Вересневі самоцвіти». Вперше театральне свято відбулося у 1971 році під назвою «Театральне свято Кіровоградщини». Театральні свята розпочиналися з приїзду до хутора «Надія» для вшанування видатного письменника, драматурга, актора. З 1980 року обласні театральні свята під назвою «Вересневі самоцвіти» вже проходять на хуторі Надія. Починаючи з 1988 року обласні театральні свята «Вересневі самоцвіти» набули статус республіканських свят, які збирають театральних діячів з усіх куточків ближнього зарубіжжя.

У теперішній час садиба І.Тобілевича «Хутір Надія» використовується під парк

(пам'ятка садово-паркового мистецтва) меморіального музею І.К.Тобілевича (Карпенка-Карого) та музею історії українського хореографічного мистецтва.

*При складанні історичних даних використано матеріали зібрані спеціалістами Кіровоградського обласного краєзнавчого музею та спеціалістом регіональної служби – Ковальовою Р.Г., див. п. 18.

11. Відомості про сучасний стан об'єкта:

Розташування об'єкта і його роль у навколишньому середовищі	Садиба «Хутір Надія» розміщена у розлогій долині обабіч річки Камишуватої Сугоклеї за 1,5 км в південно-східному напрямку від околиці села Миколаївка, вздовж проїжджої дороги, яка з'єднує два села: Шевченкове та Миколаївку – є рукотворною оазою в степу України.
Ландшафт	Рельєф місцевості спокійний з ухилом у північно-східному напрямку, виконано благоустрій території з влаштуванням пішохідних доріжок та під'їздів до господарських споруд.
Опис об'єкта	Головний вхід в садибу-парк, відносно центральної вісі земельної ділянки, зміщений у південному напрямку. У північно-східному напрямку від центрального входу за парковою зоною знаходиться став у вигляді підкови (за літературним описом), який був викопаний завдяки спільним зусиллям І.Тобілевича та селян і живиться холодною водою від старого чумацького джерела. Йдучи прикрашеною квітниками центральною алеєю у східному напрямку, ліворуч розміщується адміністративний будинок музею-заповідника І.К.Тобілевича, до якого веде асфальтована доріжка. Перед ним, ближче до алеї, праворуч від асфальтованої доріжки, розміщується невеличка сторожка. У східному напрямку від адміністративної будівлі розташована «Батьківська хата», збудована Карпом Тобілевичем у 1871 році. З північного (бокового) фасаду «Батьківської хати» розміщується підземний льох, який зберігся з часів розбудови садиби. Далі, зі східного (головного) фасаду «Батьківської хати» у північно-східному напрямку, на місці первісно збудованого у 1890 році, стоїть відновлений будинок І.Тобілевича. В будинку розміщується меморіальний музей І.Тобілевича. За будинком-музеєм (з північної та західної сторін) ростуть іменні столітні дуби, посаджені друзями та соратниками І.Тобілевича. За будинком-музеєм у північному напрямку через паркову зону засаджену деревами листвяної породи, влаштована доріжка вкрита дрібним відсівом з гравію, яка веде до жіночої купальні, що розміщується на ставу. Купальня за останні десятиліття міняла свої архітектурі форми, але заповнила простір, з дотриманням вимог таємності від сторонніх очей, відведений для неї архітектором хутора Іваном Тобілевичем. Ліворуч цієї доріжки, неподалік від джерела бачимо реконструйовану «Батьківську криницю». Зі східного боку будинку меморіального музею, неподалік розмішується альтанка відновлена у 1993 році. У тому ж

	напрямку, між дерев прокладена доріжка, вкрита дрібним відсівом з гравію, яка веде до чоловічої купальні, що розміщується на ставу. Перед будинком меморіального музею, у південному напрямку зі сторони головного фасаду, розміщується пам'ятник І.Тобілевичу (бронзовий бюст на постаменті, який облицьовано гранітною плиткою червоного кольору, та гранітна брила). Навпроти пам'ятника І.Тобілевичу, у південному напрямку, розміщена пам'ятник-стела на честь Надії Тарковської-Тобілевич. Між пам'ятником І.Тобілевичу та стелою Надії Тарковської-Тобілевич влаштовано пішохідну алею з квітниками та майданчиками відпочинку. Пішохідна алея перетинається з центральною алеєю, що йде від центрального входу і веде в глибини садиби у східному напрямку, де розміщена літня театральна сцена, перед якою півколом встановлені лави для глядачів. Праворуч і ліворуч від центральної алеї ростуть іменні дерева на честь і у пам'ять видатних діячів, висаджені А.Ю.Тобілевичем та делегаціями, які приїздили до садиби «Хутір Надія». На південь (праворуч) від центральної алеї, навпроти будинку меморіального музею І.Тобілевича, розміщується будинок музею історії українського хореографічного мистецтва. За цим будинком розташовані господарські споруди – склади для господарського інвентарю та надвірний туалет. З правої сторони відносно центральної алеї, між музеєм історії українського хореографічного мистецтва та літньою театральною сценою висаджено фруктовий сад.
Перебудови, втрати й історичні нашарування	У період війни 1941-1945 років в садибі зруйнували: стайню та клуню, жіночу та чоловічу купальні, були сильно пошкоджені «Батьківська хата» та будинок І.Тобілевича. У 1956 році з дотриманням первісного вигляду і планування будинок І.Тобілевича був відновлений. Для консервації над «Батьківською хатою» встановлена покрівля покрита черепицею. Під час реконструкції для пристосування садиби під літературно-меморіальний музей-заповідник І.Тобілевича на території садиби були збудовані додаткові споруди: адміністративний будинок; сторожка; будинок літературно-меморіального музею, в якому у 2004 році відкрили музей історії українського хореографічного мистецтва; літня театральна сцена; господарські споруди. Відновили: альтанку і на ставу - чоловічу та жіночу купальні, реконструювали батькову криницю. Від замулення почистили став, у парку та на ставу викорчували дерева, які засохли віджившии свій вік.

Наявність творів мистецтва та їх опис	В у будинку меморіального музею, виставлені експонати - предмети та меблі, пов'язані з життям та творчістю І.Тобілевича і членів його родини: рояль фірми «C.BECHSTEIN» виготовлений понад 140 років тому, столи, стільці, бюро-секретер, диванчики, столик для гримування, трюмо, напільний та настінний годинники та інше. Меблі виконані наприкінці XIX століття з дерева цінних порід, оздоблені візерунчатим різьбленням у вигляді рослинного, тваринного та морського орнаментів. Своїм вишуканим різьбленням, датою створення представляють художню цінність. У будинку музею українського хореографічного мистецтва зібрані експонати, які представляють не меншу цінність, це народне вбрання різних регіонів України та інших республік; вишиванки ручної роботи, сценічне вбрання Народних артистів України.
Опис території об'єкта	Територія садиби є парковою зоною (пам'ятка садово-паркового мистецтва), яка засаджена деревами листвяної породи: осики, дуби, а понад ставом верби. В парковій зоні збереглися насадження минулого сторіччя, в тому числі могутні меморіальні дуби, кожний з яких носить ім'я членів родини Тобілевичів та українських театральних діячів і письменників. Дуби висаджені наприкінці 80-х років XIX століття мають назви: «Дуб «Батьків» посаджений Карпом Тобілевичем; «Дуб «Риндичин» - Ганною Затиркевич-Карпинською; «Дуб «Маріїн» - Марією Заньковецькою; «Дуб «Мова» - Денисом Петровим-Мовою; «Дуб «Вартові» - Іваном Тобілевичем; «Дуб «Панас» - Панасом Саксаганським; також є дуби посаджені Панасом Тобілевичем, Миколою Тобілевичем, Миколою Садовським та ін. Багато дубів висаджено Андрієм Юрієвичем Тобілевичем на честь та у пам'ять видатних людей, та видатними діячами і зарубіжними делегаціями, які приїздили до хутору. Між могутніми меморіальними дубами та молодими деревами розміщуються: «Батьківська хата» - експонат, житловий будинок І.К.Тобілевича (меморіальний музей), будинок музею історії українського хореографічного мистецтва, адміністративний будинок, сторожка, альтанка, літня театральна сцена; біля будинку меморіального музею у 1969 році встановлено пам'ятник І.Тобілевичу (постамент облицьований гранітною плиткою червоного кольору, бронзовий бюст, неподалік гранітна брила). Навпроти пам'ятника, у південному напрямку, встановлено пам'ятник-стелу з зображенням першої дружини І.Тобілевича - Надії Тарковської. Між будівлями розбиті доріжки покриті асфальтом, плиткою ФЕМ та дрібним відсівом з гравію. За парковою зоною знаходиться став, який має форму підкови, на ставу влаштовані жіноча та чоловіча купальні, до яких ведуть доріжки вкриті дрібним відсівом з гравію.

	Територія садиби з південної, західної та північної сторін огороджена простою решіткою з металевого прутка квадратного у перетині, яка кріпиться на бетонні стовпці
Загальна оцінка технічного стану об'єкта, дата, № акта технічного стану	У 2003 році Кіровоградським обласним громадським еколого-експертним центром «Довкілля» було проведене дослідження стану дерев, про що складено звіт з теми «Дослідження видового складу та санітарного стану деревно-чагарникових насаджень парку – пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Хутір Надія» та розробка заходів з оптимізації їх структури». У 2007 році проведено обстеження дерев на їх аварійність та сухостій, згідно при цьому у парку виявлено 78 дерев, що знаходяться в аварійному стані: горіх манжурський – 32, тополь пірамідальний – 21, осика – 5, ясен – 1, яблуня – 19. Акт обстеження аварійних та сухостійних дерев від 22.02.2007 № 16. Спеціалістами регіональної служби ОРПМА 30 жовтня 2008 р виконано обстеження будівель з наданням актів їх технічного стану. Технічний стан будівель: «Батьківська хата», нині використовується як експонат – непридатний до нормальної експлуатації (стан III); «Будинок І.К.Тобілевича», нині використовується під меморіальний музей - задовільний (стан II); будинок музею історії українського хореографічного мистецтва - задовільний (стан II); адміністративний будинок - непридатний до нормальної експлуатації (стан III).
Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання	Між будівлями прокладені електричні мережі, усі будівлі електрифіковані. Опалення будівель індивідуальне – пічне, водяне.
Дата і № довідки про майнову цінність об'єкта, найменування організації, яка провела оцінку, вартість в гривнях	Оцінка майна не проводилась.

12. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця)**:**

На земельній ділянці заповідника розташовано:

1. Батьківська хата – експонат (1871 р.) – пам'ятка історії та культури місцевого значення, є складовою комплексу музею-заповідника І.К.Тобілевича.
2. Житловий будинок-музей І.К.Тобілевича (1890 р.) – пам'ятка історії та культури місцевого значення, є складовою комплексу музею-заповідника І.К.Тобілевича.
3. Будинок музею історії українського хореографічного мистецтва (1967-69 рр.), архітектор В.Й.Возний) – входить до складу комплексу музею-заповідника І.К.Тобілевича.
4. Адміністративний будинок музею-заповідника І.К.Тобілевича (1964 р.).
5. Літня театральна сцена (1993 р.).
6. Альтанка (відновлена у 1993 р.).
7. Пам'ятник І.Тобілевичу (Карпенку-Карому) – 1969 р., автори - київський скульптор О.Ковальов та архітектор В.Костін;.
8. Пам'ятник-стела «Надія Тобілевич-Тарковська» (перша дружина І.К Тобілевича), встановлений у 2007 році до 155-річчя з дня народження та 125-річчя з дня смерті, автор – кіровоградській скульптор В.В.Френчко,
9. Сторожка (1968 р.).
10. Господарська споруда (1968 р.).
11. Надвірна туалет на 4 очки (1968 р.).
12. Чоловіча купальня (відновлена у 2003 р.).
13. Жіноча купальня (відновлена у 2004 р.).
14. Батьківська криниця (реконструкція - 2003 р.).
15. Підземний льох (льодник), друга. пол. XIX ст.
16. Надвірна туалет на 2 очки (2009 р.).

13. Територія об'єкта:

Площа	Земельна ділянка займає 7,94 га. Державний акт на право постійного користування землею серія ІІ-КР № 001125. Акт зареєстровано в Книзі записів реєстрації державних актів на право власності на землю за № 274 від 5 травня 2003 року. Землю надано у постійне користування для розміщення заповідника музею І.К.Карпенка-Карого «Хутір Надія» на території Миколаївської сільської ради, відповідно до розпорядження голови Кіровоградської районної державної адміністрації від 2 квітня 2003 року № 305-р. Площа забудови будівель і споруд: Батьківська хата (з вимощенням) - 155,22 кв.м. Будинок І.Тобілевича (меморіальний музей) – 277,56 кв.м. Будинок музею українського хореографічного мистецтва – 391,11 кв.м. Адміністративний будинок – 107,81 кв.м. Будинок охорони (сторожка) – 13,64 кв.м. Господарська споруда (гараж, майстерня, комора) – 74,39 кв.м. Літня театральна сцена - 80,56 кв.м. Надвірна вбиральня на 4 очки – 10,54 кв.м. Надвірна вбиральня на 2 очки – 8, 52 кв.м.

Опис меж території об'єкта	Земельна ділянка розміщена у розлогій долині обабіч річки Камишуватої Сугоклеї за 1,5 км у південно-східному напрямку від околиці села Миколаївка. Земельна ділянка межує: з західної сторони – проїзною частиною дороги між селами Шевченкове та Миколаївка; з північної, східної та південної сторін – сільськогосподарськими угіддями загального користування Миколаївської сільської ради.

14. Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта:

Якості об'єкта, завдяки яким він набуває культурної цінності як пам'ятка	Широко відомий за межами України мальовничий куточок Кіровоградщини – «Хутір Надія», садиба де жив, працював видатний український письменник-драматург, корифей українського театру, уславлений актор і театральний діяч Іван Карпович Тобілевич. Тут ним були написані найкращі твори української класики: «Сто тисяч», «Батькова казка», «Гріх і покаяння», «Паливода XVIII століття», «Хазяїн», «Сава Чалий» та інше. Неподалік від хутору, на сільському кладовищі с.Корлюгівка, знаходиться останній притулок Івана Карповича Тобілевича, який увічнено бронзовим барельєфом драматурга на монументальній лабрадоритовій стелі. Могила І.К.Тобілевича є пам'яткою національного значенні, охоронний №110003-Н (постанова Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2009 року № 928). «Хутір Надія» відіграє одну з головних ролей у розвитку українського театрального мистецтва та є своєрідною театральною Меккою України. Вшановуючи пам'ять великого діяча української культури І.К.Тобілевича (Карпенка-Карого), майже сорок років щоосені на хуторі проходять урочисті Всеукраїнські свята театрального мистецтва «Вересневі самоцвіти», збираючи діячів культури та мистецтва не тільки з України, а і з інших куточків світу. Садиба «Хутір Надія» своєю приналежністю, місцем розташування представляє цінність не тільки історичну, етнографічну та мистецьку в театральній області, а й рукотворне створення садово-паркового мистецтва.

15. Зони охорони пам'ятки: охоронні зони не розроблялися

Організація-розробник науково-проектної документації	Рішенням виконкому Кіровоградської обласної Ради народних депутатів від 27 червня 1990 року навколо садиби «Хутір Надія» встановлена охоронна зона розміром 100 м. у північному, південному, східному та західному напрямках.
Дата розроблення науково-проектної документації	
Дата і номер документа про затвердження науково-проектної документації	

Короткий опис меж зон охорони із зазначенням площі кожної зони	

16. Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №
Комплекс наукових вишукувань	1989	Український спеціальний науково-реставраційний проектний інститут «Укрпроектреставрація, м. Київ, керівник відділу – Варфоломєєва Н.Р. керівник гр. – Бєляков Ю.П. мистецтвознавець – Кучеренко В.С.	Кіровоградський обласний краєзнавчий музей, шифр 656
Робочий проект «Розчищення водойми на природно-заповідній території загальнодержавного значення «Хутір Надія» Кіровоградського району»	2005-2006	Кіровоградська філія Державного регіонального проектно-вишукувального інституту «Дніпродіпроводгосп», м. Кіровоград, директор – Кожухар М.С. головний інженер – Поварін М.Ф.	Кіровоградський обласний краєзнавчий музей, шифр 200515
Розробка проектно-кошторисної документації для запобігання пошкодженню і відтворення природного комплексу території заповідника «Хутір Надія у Кіровоградському районі»	2006	Державна служба геодезії, картографії та кадастру Науково-виробниче об'єднання «Геоінформатика», м. Запоріжжя, генеральний директор – Миросенко Д.О. головний геодезист – Лактіонова Т.Ф. головний спеціаліст відділу інженерної геодезії – Гурал І.С.	Кіровоградський обласний краєзнавчий музей, Шифр 593-06
Робочий проект облаштування території будівель заповідника-музею «Хутір Надія» у Кіровоградській області	2008	Відкрите акціонерне товариство «Проектно-вишукувальний інститут «Кіровоградагропроект», м. Кіровоград генеральний директор – Довченко П.І. головний інженер – Козинець О.О. головний інженер проекту –	Кіровоградський обласний краєзнавчий музей, шифр 603/2008

		Козинець О.О. головний архітектор проекту – Олійник П.П. начальник ВКП – Мурашко Т.П.	

17. Дослідницькі й реставраційні роботи на об'єкті:

Найменування робіт	Рік проведення	Замовник	Виконавець	Підрядна організація
Ремонтно-реставраційні роботи	1956-1968	виконком Кіровоградської обласної Ради	Не встановлено	Не встановлено
Дослідження видового складу та санітарного стану деревно-чагарникових насаджень парку – пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Хутір Надія» та розробка заходів оптимізації їх структури»	2003		Кіровоградський обласний громадський еколого-експертний центр «Довкілля»	
Робочий проект облаштування території будівель заповідника-музею «Хутір Надія» у Кіровоградській області	2008	Регіональна служба ОРПМА*	ВАТ «Інститут «Кіровоградагро-проект», ліцензія серія АВ №315042, термін дії до 06.04.2012 року	Товариство з обмеженою відповідальністю «Ніфа», ліцензія серія АБ № 220466, термін дії до 22.05.2011р.

18. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	відсутні
Іконографічні матеріали	Ілюстрація 1. Загальний вигляд садиби І.К.Тобілевича з південної сторони. Поч. XX ст. Репродукція фото 1910 р. Атрибуція та датування виконані Назаром Юрієвичем Тобілевичем. Ілюстрація 2. «Велика хата» (будинок І.К.Тобілевича) до перебудови. Північний фасад. Репродукція фото 1903 року. Атрибуція та датування Н.Ю. Тобілевича Ілюстрація 3. «Велика хата» (будинок І.Тобілевича) після перебудови. Головний (південний) фасад. Репродукція з фото 1910 року. Атрибуція та датування Н.Ю.Тобілевича. Ілюстрація 4. «Велика хата» (будинок І.Тобілевича). Північний фасад. Репродукція з фото 1936 року. Атрибуція та датування Н.Ю.Тобілевича.

	Ілюстрація 5. «Велика хата» (будинок І.Тобілевича) після перебудови. Північний фасад. Репродукція з фото 1946 року. Атрибуція та датування Н.Ю.Тобілевича.
Архівні матеріали	1. «Геометрический специальный план и межевая книга с.Николаевки, владения ротмистрши Тарковской Э.К. с показанием раздела имения между наследниками в том числе участка, выделенного дворянину Ивану Карповичу Тобилевичу с малолетними его детьми». 1866 г. (фотокопія) – КОДА* ф.488, оп.1 справа 395. 2. Хутір «Надія». Схематичний план 1947 р. (фоторепродукція, 1989 р.). Атрибуція та датування Н.Ю.Тобілевича. КОДА ф.2860, оп.1 справа 646, арк. 145. 3. План садиби І.К.Тобілевича в межах загальної території музея-заповідника «Хутір Надія». Межі садиби позначені відповідно до цього плану на території заповідника. Складений у 1986 році А.Ю. Тобілевичем .
Бібліографічні матеріали	Куценко Л. Стежками хутора «Надія». Нарис – Кіровоград: Поліграфічне видання «Імекс-ЛТД», 2007р. Тобілевич С. Твої стежки і зустрічі. – К., 1950; Топчій І. Хутір Надія. – Дніпропетровськ. – 1967. Цибаньова О. Літопис життя і творчість І.Карпенка-Карого. – К., 1967.

19. До паспорта додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
План території пам'ятки	-	-	Викопіювання з топографічної зйомки за 1980 р.
План земельної ділянки	1	2008 р.	Топографічна зйомка виконана спеціалістами ВАТ інституту «Кіровоградагропроект»
Схема визначення місць розташування дерев посаджених наприкінці XIX ст. та дерев висаджених в другій половині XX ст. А.Ю. Тобілевичем.	1	2010 р.	Виконана архітектором регіональної служби Ковальовою Р.Г. на основі топографічної зйомки наданої ВАТ інституту «Кіровоградагропроект».
Обміри:			
поверхові плани будівель і споруд:			Виконані спеціалістами регіональної служби Ковальова Р.Г., Сємічова В.О.
1. Батьківська хата	1		
2. Будинок І.Тобілевича	1		-"-
3. Музей історії українського театрального мистецтва	2		-"-

4. Адміністративний будинок	1		-"-
5. Сторожка	1		-"-
6. Господарська будівля	1		-"-
8. Надвірна вбиральня	1		-"-
малих архітектурних форм:			
1. Альтанка	1		-"-
2. Чоловіча купальня	1		-"-
3. Жіноча купальня	1		-"-
4. Літня театральна сцена	1		-"-
5. Батьківська криниця (реконструкція)	1		-"-
6. Пам'ятник І.Тобілевичу.	2		-"-
7. Пам'ятник-стела Н.Тарковській-Тобілевич	1		-"-
Креслення фасадів: 1. Батьківська хата	1		-"-
2. Будинок І.Тобілевича	1		-«-
Розрізи	-		
Фотофіксація:			
Фото загального вигляду	14	жовтень 2008 р, серпень 2010 р.	Ковальова Р.Г., Сємічова В.О.
фото загального вигляду будівель і споруд	15	жовтень 2008 р. серпень-вересень 2010 р.	-"-
Фото іменних дубів	11	вересень 2010 р.	Ковальова Р.Г.
фото МАФ	9	травень 2008 р., серпень 2010 р.	-"-
Фото інтер'єрів	6	серпень 2010 р.	-"-
фото деталей	16	серпень 2010 р.	-"-

Паспорт склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
архітектор регіональної служби	Архітектор	Ковальова Р.Г.		Серпень-Вересень 2010 р.
інженер-будівельник регіональної служби	Інженер	Сємічова В.О.		
Начальник регіональної служби	Інженер - будівельник	Ліповець І.І.		

*КОДА – Кіровоградський обласний державний архів
**Регіональна служба охорони і реставрації пам'яток містобудування та архітектури, вул. Гоголя, 44, м. Кіровоград

Начальник відділу
охорони культурної спадщини
облдержадміністрації

_____ **Н.А.Лісняк**
(ініціали, прізвище, підпис, печатка)